

Índex de Vulnerabilitat Social a la Regió Metropolitana de Barcelona, 2020

ESTUDIS TERRITORIALS – ÀREA DE DESENVOLUPAMENT DE POLÍTIQUES URBANÍSTIQUES

Ernest Ruiz i Almar, Anna Velasco i Relats, Clàudia Marco i Garcia, Raúl Aparicio Moreno, Montserrat Serrano i Martí

Setembre 2020

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	2
2. L'ÍNDEX DE VULNERABILITAT SOCIAL, IVS	2
2.1. Definició i objectius	2
2.2. Continguts, fonts d'informació i metodologia	2
2.3. Criteris per a la definició de perfils i de zones vulnerables	3
2.3.1. Envel·liment	4
2.3.2. Condició de migrant	8
2.3.3. Rendes	12
2.4. Tipologia i intensitat de la vulnerabilitat social	15
3. BIBLIOGRAFIA	24

ÍNDEX DE VULNERABILITAT SOCIAL A LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA, 2020

1. INTRODUCCIÓ

La Secció d'Estudis Territorials (SET) de l'Àrea de Desenvolupament de Polítiques Urbanístiques de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB) porta elaborant, des de fa anys, diversos anàlisis per a la selecció de les variables més significatives que permetin elaborar indicadors per enfrontar l'estudi de la desigualtat i la vulnerabilitat social al territori metropolità de Barcelona. A partir d'aquesta feina s'han pogut elaborar diversos estudis, tant de caràcter intern com públic, que han permès caracteritzar, espacialment i temporalment, aquest territori quant a les situacions de desigualtat social que en ell es detecten.

En el marc de la necessitat de disposar d'eines analítiques quantitatives objectivables, ordenades, coherents i senzilles que permetin obtenir el coneixement necessari sobre la realitat de la desigualtat i vulnerabilitat social existent al territori metropolità de Barcelona, la SET ha elaborat l'Índex de Vulnerabilitat Social (IVS) amb l'objectiu de proveir d'una eina que faciliti el coneixement d'aquestes situacions en aquesta metròpoli però, també, en altres àrees urbanes o municipis on pugui ser necessària la seva utilització. L'IVS forma part dels continguts del treball *Desigualtat i vulnerabilitat social a Barcelona i el seu entorn metropolità* (Ruiz et al., 2020), elaborat al maig de 2020 per la Secció d'Estudis Territorials. El text complet es pot consultar a http://www3.amb.cat/repositori/Estudis%20territorials/treball_desigualtat.pdf. En aquest dossier s'utilitza l'IVS i la metodologia desenvolupada per a la seva elaboració, per analitzar la vulnerabilitat social en el context territorial de la Regió Metropolitana de Barcelona (RMB).

2. L'ÍNDEX DE VULNERABILITAT SOCIAL, IVS

2.1. Definició i objectius

A la RMB existeixen un conjunt de localitzacions que experimenten, des de fa temps, unes condicions socioeconòmiques adverses que provoquen l'aparició de problemàtiques socials, individuals i/o col·lectives, i les fan especialment vulnerables i, igualment, a la població que les habita. Amb la finalitat d'identificar i tenir coneixement de les característiques d'aquestes zones en situació de vulnerabilitat, s'ha elaborat l'**Índex de Vulnerabilitat Social (IVS)**, que ha de permetre la localització i delimitació d'aquestes àrees amb el màxim detall territorial, de manera que sigui possible conèixer els aspectes que les caracteritzen, quins són els trets que fan que aquestes zones siguin vulnerables i de quina manera evolucionen al llarg del temps ¹.

L'IVS ha estat concebut com una eina d'utilitat per al desplegament d'accions des de l'àmbit públic, que estiguin focalitzades en la millora del benestar de la ciutadania i el seu ple desenvolupament, especialment aquelles que s'orienten cap a la cohesió social i cap a l'atenció de les persones en situació de vulnerabilitat (i també, les d'aquelles que se centren en altres àmbits com són l'urbanisme, el medi ambient, el transport o l'habitatge), de manera que es puguin fer front als efectes negatius d'aquestes debilitats i evitar el seu enquistament en determinades zones urbanes.

2.2. Continguts, fonts d'informació i metodologia

Per a l'elaboració de IVS s'ha pres la decisió d'utilitzar un conjunt de dades que permetessin mesurar aquesta vulnerabilitat amb les següents premisses:

- 1- Que les dades siguin de caràcter general i homogènies per a tots els municipis, de manera que sigui possible establir comparacions.
- 2- Que les dades estiguin disponibles periòdicament, per poder analitzar l'evolució temporal de la vulnerabilitat.
- 3- Que les dades tinguin el millor detall territorial possible, per reflectir acuradament les diferències internes de cada un dels municipis.

---

¹ En el procés d'elaboració de l'IVS per a l'àmbit de la RMB, s'han calculat totes les variables significatives escollides per a la construcció d'aquest índex tenint en compte el conjunt d'aquest territori. Això comporta que existeixin diferències de classificació d'algunes seccions censals per a l'àmbit de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, respecte de l'obtinguda al treball *Desigualtat i vulnerabilitat social a Barcelona i el seu entorn metropolità* (Ruiz et al., 2020), que analitza únicament els 36 municipis que formen part de l'administració metropolitana.

S'han analitzat diverses fonts estadístiques que facilitessin l'assoliment d'aquests objectius i l'obtenció d'un índex suficientment senzill i robust que, per una banda, pugui mostrar objectivament i coherentment les vulnerabilitats socials existents al territori de la RMB i, per una altra, pugui ser utilitzat com a punt de partida per a elaborar altres índexs que, a més de considerar estrictament aquesta vulnerabilitat social, vulguin observar altres situacions que puguin afectar negativament a la vida de les persones, per exemple, aquelles relatives a l'habitatge (tipologia, antiguitat, estat, preu, etc.) o a qüestions ambientals.

Després d'aquest procés, s'ha considerat que les dades que millor s'ajusten a tots aquests criteris són, per una banda, les que provenen de les revisions anuals dels Padrons Municipals d'Habitants. Aquests recomptes recullen anualment informació sobre l'estructura per sexe, edat, nacionalitat i lloc de naixement de la població per seccions censals. Per altra banda, les que provenen de la nova estadística experimental del Instituto Nacional de Estadística (INE), concretament de l'*Atlas de la Distribución de Renta de los Hogares* (ADRH), que informa, també anualment i per seccions censals, sobre la distribució de la renda de les persones i les llars i sobre l'origen dels seus ingressos.

A partir de l'anàlisi de les situacions de desigualtat i dels seus factors determinants, que es varen tractar a l'apartat 1 del treball *Desigualtat i vulnerabilitat social a Barcelona i el seu entorn metropolità* (Ruiz *et al.*, 2020) i de les dades disponibles que es recullen a les fonts estadístiques mencionades en el paràgraf previ, s'han definit tres elements de vulnerabilitat per a l'elaboració de l'IVS.

Respecte de les dades dels Padrons Municipals d'Habitants, s'han establert com a variables significatives, l'envelliment de la població (a partir de l'estructura d'edats de la població) i la condició de migrant (a partir de les dades sobre lloc de naixement). Sobre el primer paràmetre s'ha distingit entre població jove, població adulta i població vella i les seves combinacions. Sobre el segon paràmetre, s'ha distingit entre població nascuda a Catalunya, població nascuda a la resta d'Espanya i població nascuda a l'estranger. S'ha assimilat la població nascuda a la resta d'Espanya amb el concepte d'immigració antiga, que, amb caràcter general, es correspondria amb la població vinguda a Catalunya durant els anys 1960 i 1970. Igualment, la població nascuda a l'estranger s'ha assimilat al concepte d'immigració nova, aquella vinguda a Catalunya a partir dels anys 2000. Aquest darrer grup s'ha ajustat tenint en compte el pes de la població extracomunitària sobre el total de població estrangera, perquè la condició de migrant extracomunitari té una influència addicional sobre la desigualtat i la vulnerabilitat (vegeu l'apartat 1.4. de Ruiz *et al.*, 2020).

Respecte de les dades de renda, s'han escollit les rendes baixes com a element determinant, enteses com aquelles que es troben per sota del llindar que s'estableix a partir del càlcul de la mediana de la renda de la llar de la Regió Metropolitana de Barcelona, seguint els criteris que estableix l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE) quant a la definició de les classes socials segons criteris socioeconòmics (OCDE, 2019). Així s'ha distingit com a població amb rendes baixes, aquella que té una renda de la llar per sota del 100% de la mediana i que es correspon amb els grups de classe mitjana baixa (75%-100%), classe baixa (60%-75%), pobresa relativa (40%-60%) i pobresa severa (<40%).

Cadascuna d'aquestes tres variables (envelliment, immigració i renda), s'analitzen en tres passos que contempen, en primer lloc, la identificació del que s'han anomenat "perfils", és a dir, la classificació de les unitats territorials (seccions censals) a partir dels valors que representa l'indicador seleccionat per l'anàlisi del factor de vulnerabilitat. En segon lloc, l'elaboració d'un mapa de distribució territorial d'aquests perfils. En tercer lloc, l'elaboració d'un mapa de zones vulnerables, a partir de la selecció dels perfils que es consideren més desfavorables per a cadascun dels factors i, per tant, permeten destacar les zones on hi ha més situacions de vulnerabilitat.

Una vegada obtinguts els mapes de les zones vulnerables segons l'envelliment de la població, la condició de migrant i les rendes baixes, es combinen tots tres i s'elaboren dues representacions cartogràfiques addicionals, igualment per seccions censals, que sintetitzen la situació de vulnerabilitat: un mapa que mostra la tipologia d'aquesta vulnerabilitat social i un altre que mostra l'IVS mesurat segons la intensitat ponderada d'aquesta vulnerabilitat.

2.3. Criteris per a la definició de perfils i de zones vulnerables

Per elaborar l'IVS, es comença per obtenir les dades de les tres variables mencionades, sobre les quals existeix informació amb el màxim detall territorial (seccions censals) i actualitzacions anuals.

Les dades provinents del Padró Municipal d'Habitants estan referides a 1 de gener de 2019 i les de renda són de l'any 2017, el darrer publicat. Tot i que entre aquestes dues fonts de dades hi ha lleugeres diferències en el nombre de seccions i la seva delimitació territorial, ha estat possible homogeneïtzar tota la informació disponible i referir-la a la classificació de seccions de l'any 2019, que compta amb 3.238 unitats censals.

Les variables relatives a envelliment i immigració s'han analitzat a partir de la seva subdivisió en tres categories, establertes amb criteris metodològics i de simplicitat. Quant a les dades de renda, aquestes s'han classificat en nou categories atenent igualment a qüestions metodològiques, en aquest cas establertes a partir de la informació que proveeix l'OCDE, adaptada a les característiques del territori metropolità, per a aquelles classes socioeconòmiques amb rendes superiors a la mediana d'aquest àmbit.

2.3.1. Envel·liment

A partir de les dades d'estructura d'edats de la població, per grups quinquennals i seccions censals de la RMB, s'estableixen tres grups d'edats, tots ells per sobre dels 14 anys: població jove (de 15 anys a 34 anys), població adulta (de 35 anys a 64 anys) i població vella (més de 65 anys). No es pren en consideració la població amb una edat inferior o igual als 14 anys, perquè no té una participació activa en les qüestions socials considerades. En canvi, es distingeix entre els grups de persones adultes i persones velles, perquè aquestes sí tenen unes circumstàncies socials ben diferenciades.

El primer pas del procés consisteix en classificar les seccions censals on viu la població, en diferents perfils segons els tres grups anteriors. Així s'obtenen set categories segons l'estructura d'edats que són els que es mostren a la següent taula:

Perfils	Descripció
Jove	Proporció molt alta de Joves i baixa d'Adults i de Vells
Adult	Proporció molt alta d'Adults i baixa de Joves i de Vells
Vell	Proporció molt alta de Vells i baixa de Joves i d'Adults
Jove+Adult	Proporció alta de Joves i d'Adults i molt baixa de Vells
Adult+Vell	Proporció alta d'Adults i de Vells i molt baixa de Joves
Vell+Jove	Proporció alta de Vells i de Joves i molt baixa d'Adults
Perfil Mitjà	Proporcions similars a la mitjana metropolitana en les 3 categories

Per assignar cada secció censal a un perfil en base a la seva proporció alta o baixa de població de cada grup d'edat, en primer lloc es calculen els quartils de les sèries de dades:

	% població >14 anys		
	Joves (15-34)	Adults (35-64)	Vells (>64)
1r quartil	23,48	48,33	18,79
2n quartil (mediana)	25,43	51,08	22,65
3r quartil	27,62	54,34	26,36

A continuació, s'estableixen les assignacions segons els següents criteris:

- proporció molt alta: superior al valor del 3r quartil
- proporció alta: entre els valors de la mediana i del 3r quartil
- proporció baixa: entre els valors de la mediana i del 1r quartil
- proporció molt baixa: inferior al valor del 1r quartil

D'acord a aquests valors i criteris, els perfils queden definits per les següents combinacions:

Perfils	% població >14 anys			Nombre de seccions censals
	Joves (15-34)	Adults (35-64)	Vells (>64)	
Jove	>27,62	<51,08	<22,65	330
Adult	<25,43	>54,34	<22,65	437
Vell	<25,43	<51,08	>26,36	647
Jove+Adult	>25,43	>51,08	<18,79	480
Adult+Vell	<23,48	>51,08	>22,65	192
Vell+Jove	>25,43	<48,33	>22,65	295
Perfil Mitjà	23,48 – 27,62	48,33 - 54,34	19,79 – 26,36	857
total				3.238

D'entre tots ells es consideren més vulnerables quant a l'envelliment, aquelles seccions censals amb els perfils Vell i Adult+Vell, que s'identifiquen respectivament com a Zones Envellides i Zones en Envelliment. Els mapes que resulten de la identificació de les seccions en perfils i de considerar com a vulnerables les que compleixen els criteris anteriors es mostren a continuació (figures 1 i 2).

Vulnerabilitat social 2020

1.1. Estructura d'edats - Perfils d'edat

Regió metropolitana de Barcelona per seccions censals

perfils d'edat

- Jove
- Jove+Adult
- Adult
- Adult+Vell
- Vell
- Vell+Jove
- Perfil Mitjà

zones industrials

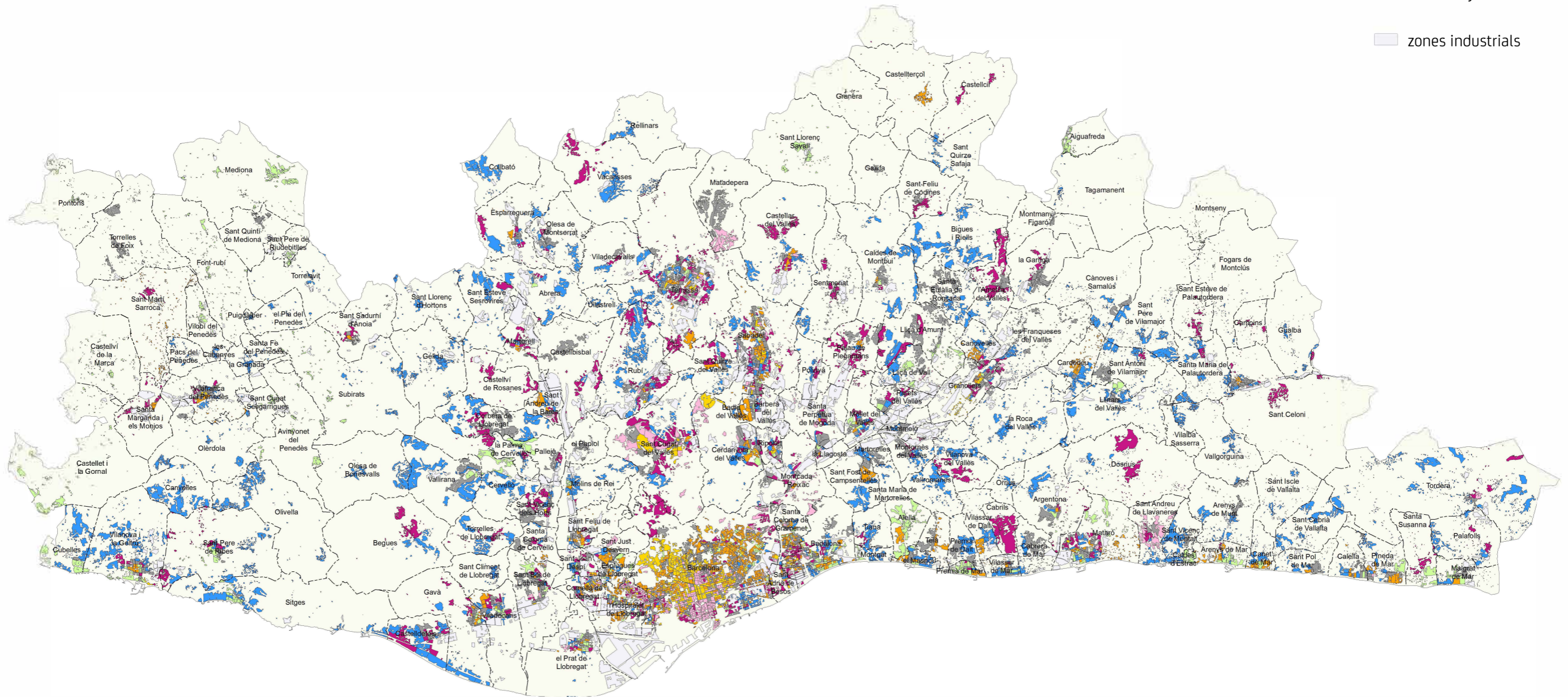

Figura 1. Vulnerabilitat social 2020. Estructura d'edats. Perfils d'edats. Regió Metropolitana de Barcelona per seccions censals. Elaboració pròpia.

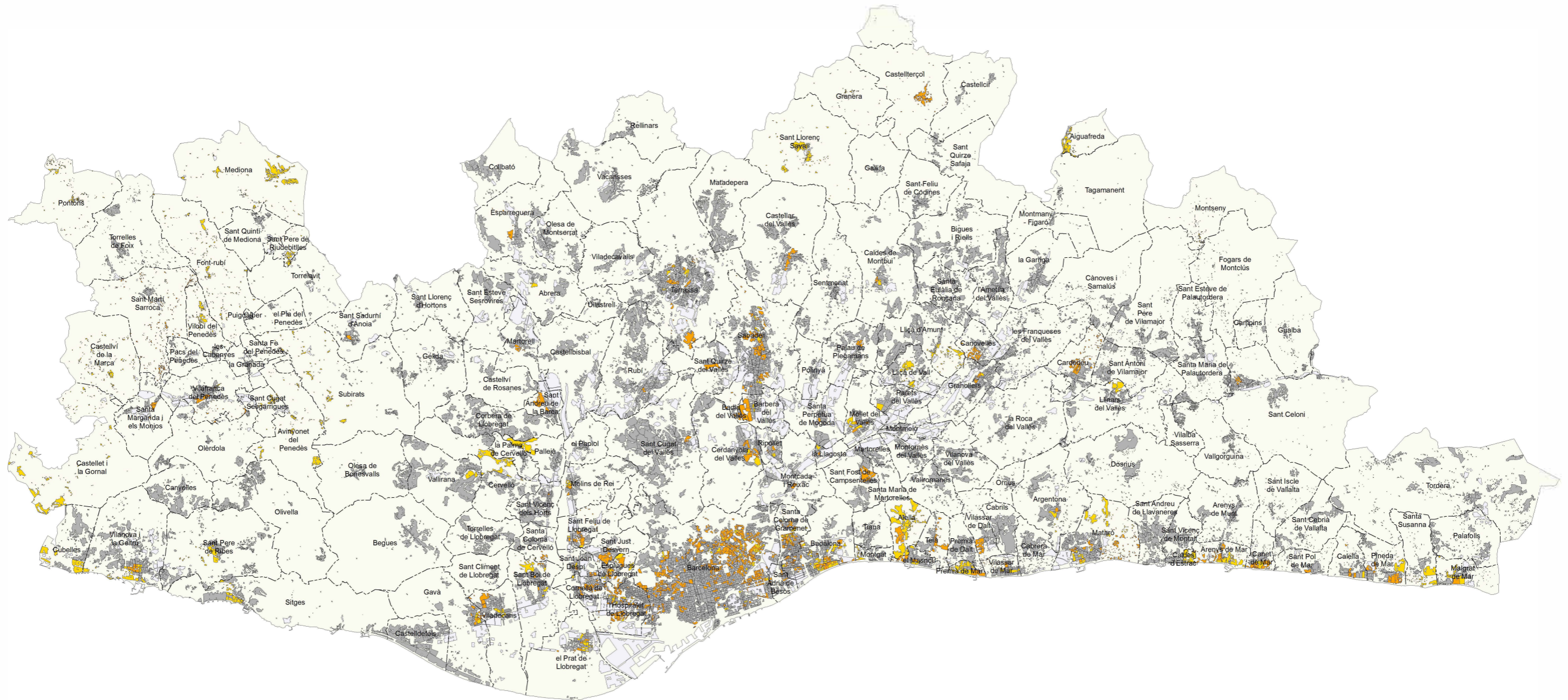
Vulnerabilitat social 2020

1.2. Estructura d'edats - Zones vulnerables

Regió metropolitana de Barcelona per seccions censals

zones vulnerables per estructura d'edats

- Zones envellides
- Zones en envelliment
- Zones no vulnerables
- zones industrials

0 5.000 10.000 m

Escala 1: 300 000

Figura 2. Vulnerabilitat social 2020. Estructura d'edats. Zones vulnerables. Regió Metropolitana de Barcelona per seccions censals. Elaboració pròpia.

2.3.2. Condió de migrant

Amb les dades de lloc de naixement, s'estableixen també tres grups: població nascuda a Catalunya, població nascuda a la resta d'Espanya i població nascuda a l'estranger. Aquesta classificació permet fer una aproximació a la consideració de població immigrada antiga (equiparada a la població nascuda a la resta d'Espanya) i població immigrada nova (equiparada a la població nascuda a l'estranger).

De nou, el primer pas del procés és el de classificar les seccions censals on viu la població, en diferents perfils segons els tres grups anteriors. Així s'obtenen set categories atenent al lloc de naixement que es mostren a la següent taula:

Perfils	Descripció
Catalunya	Proporció molt alta de nascuts a Catalunya i baixa de nascuts a la resta d'Espanya i a l'Estranger
resta d'Espanya	Proporció molt alta de nascuts a la resta d'Espanya i baixa de nascuts a Catalunya i a l'Estranger
Estranger	Proporció molt alta de nascuts a l'Estranger i baixa de nascuts a Catalunya i a la resta d'Espanya
Catalunya + resta d'Espanya	Proporció alta de nascuts a Catalunya i a la resta d'Espanya i molt baixa de nascuts a l'Estranger
resta d'Espanya + Estranger	Proporció alta de nascuts a la resta d'Espanya i a l'Estranger i molt baixa de nascuts a Catalunya
Estranger + Catalunya	Proporció alta de nascuts a l'Estranger i a Catalunya i molt baixa de nascuts a la resta d'Espanya
Perfil Mitjà	Proporcions similars a la mitjana metropolitana en les 3 categories

Per assignar cada secció censal a un perfil en base a la seva proporció alta o baixa de població segons lloc de naixement, es calculen els quartils d'aquestes sèries de dades:

	% població total		
	Catalunya	R. Espanya	Estranger
1r quartil	54,85	13,75	11,00
2n quartil (mediana)	62,82	17,61	16,88
3r quartil	71,06	22,71	24,56

A continuació, s'estableixen les assignacions segons els següents criteris:

- proporció molt alta: superior al valor del 3r quartil
- proporció alta: entre els valors de la mediana i del 3r quartil
- proporció baixa: entre els valors de la mediana i del 1r quartil
- proporció molt baixa: inferior al valor del 1r quartil

D'acord a aquests valors i criteris, els perfils queden definits per les següents combinacions:

Perfils	% població total			Nombre de seccions censals
	Catalunya	Resta d'Espanya	Estranger	
Catalunya	>71,06	<17,61	<16,88	657
resta d'Espanya	<62,82	>22,71	<16,88	336
Estranger	<62,82	<17,61	>24,56	504
Catalunya + resta d'Espanya	>62,82	>17,61	<11,00	338
resta d'Espanya + Estranger	<54,85	>17,61	>16,88	456
Estranger + Catalunya	>62,82	<13,75	>16,88	173
Perfil Mitjà	54,85 – 71,06	13,75 – 22,71	11,00 - 24,56	774
total				3.238

De tots els perfils identificats, aquells que es consideren més vulnerables són els conformats per Estrangers i per població de la resta d'Espanya+Estrangers, que s'assimilen als conceptes d'Immigració nova i Immigració Vella i Nova, respectivament.

Per a totes les seccions censals incloses en aquests dos perfils, s'ha tingut en compte el percentatge que representa la població estrangera extracomunitària sobre el total de població estrangera en cada una d'elles, amb l'objectiu de considerar aquesta circumstància com un element que pot fer augmentar la vulnerabilitat quan se supera el llindar del 60%. Quan això succeeix, s'identifica cada secció per a la seva consideració en l'elaboració del mapa d'IVS o de d'intensitat ponderada de la vulnerabilitat.

Els mapes que resulten de la identificació de les seccions en perfils segons lloc de naixement i de considerar com a vulnerables les que compleixen els criteris anteriors, es mostren a continuació (figures 3 i 4).

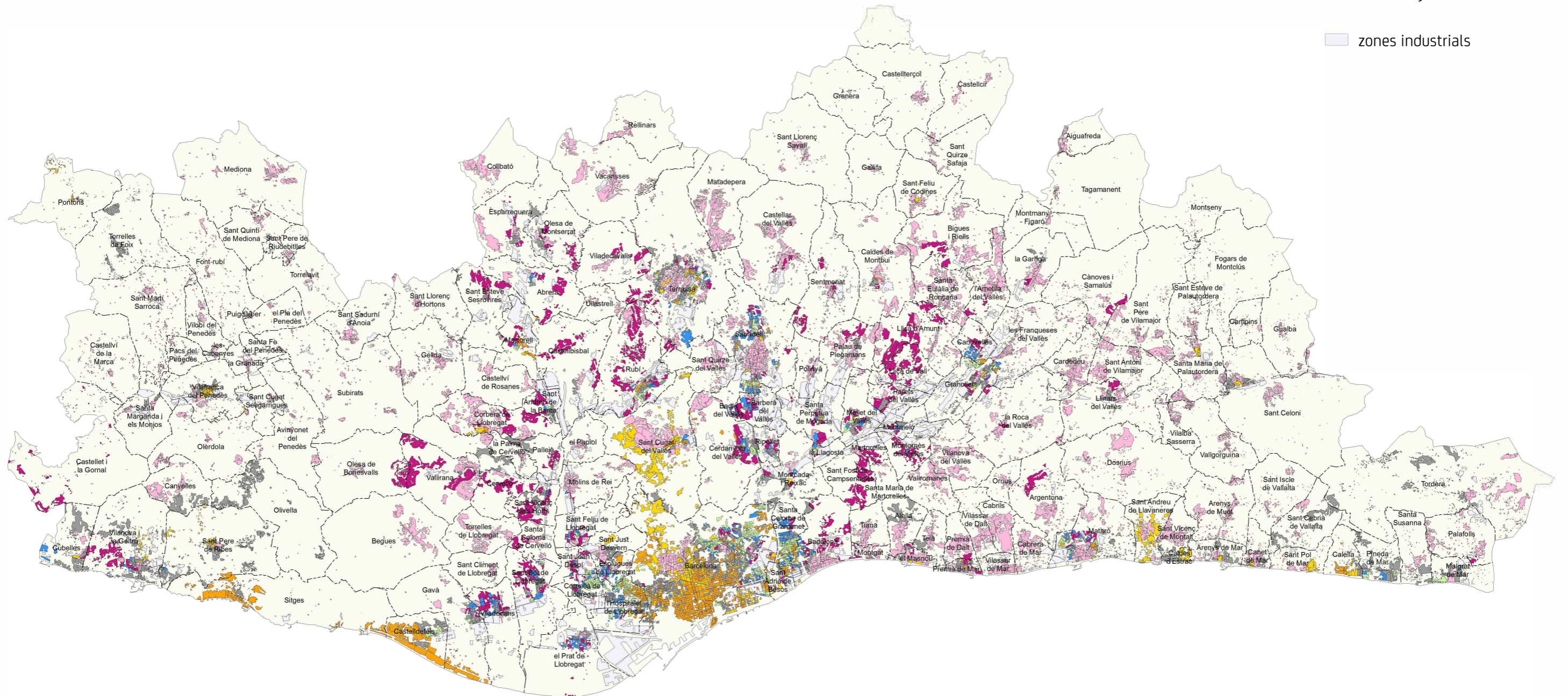
Vulnerabilitat social 2020

2.1. Lloc de naixement - Perfils de lloc de naixement

Regió metropolitana de Barcelona per seccions censals

perfils de lloc de naixement

- Catalunya
- Catalunya + resta d'Espanya
- resta d'Espanya
- resta d'Espanya + Estranger
- Estranger
- Estranger + Catalunya
- Perfil Mitjà
- zones industrials

0 5.000 10.000 m

Escala 1: 300 000

Figura 3. Vulnerabilitat social 2020. Lloc de naixement. Perfils de lloc de naixement. Regió Metropolitana de Barcelona per seccions censals. Elaboració pròpia.

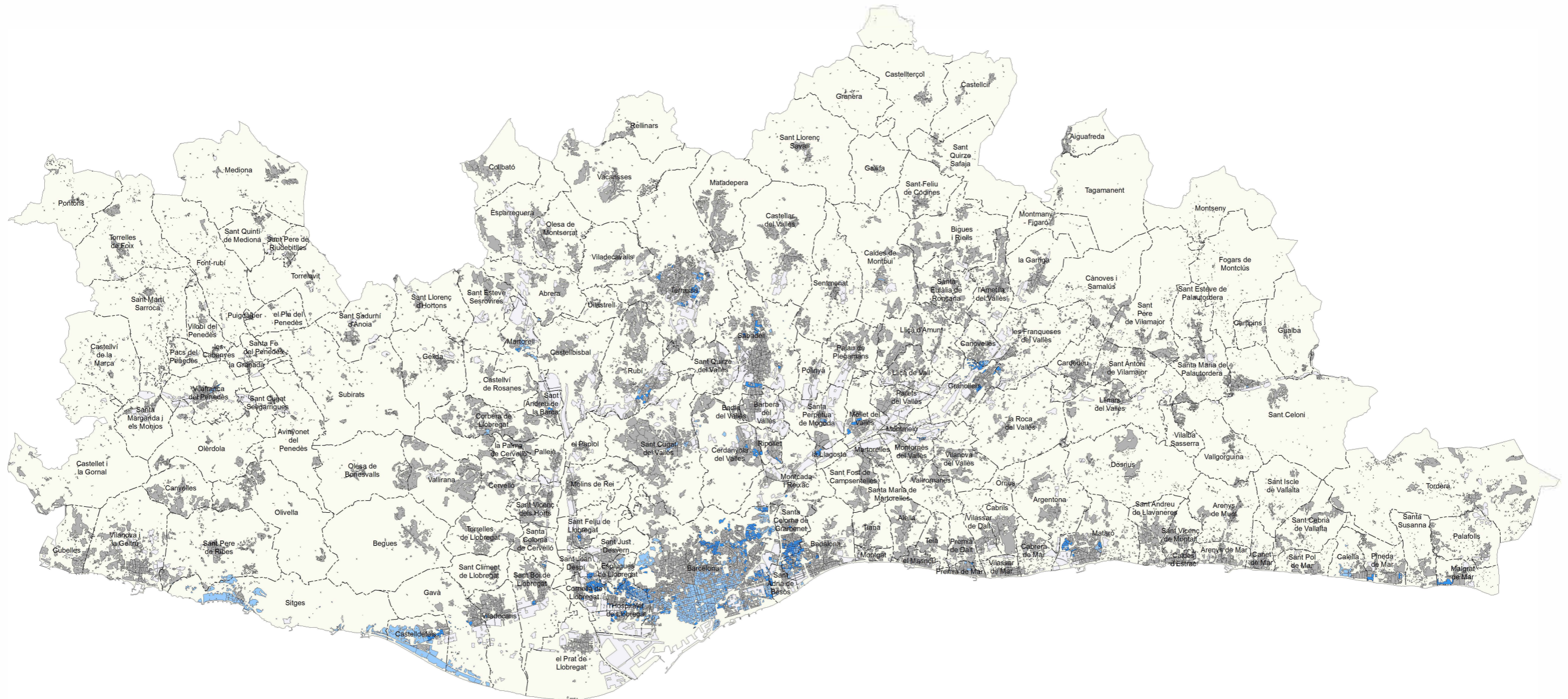
Vulnerabilitat social 2020

2.2. Lloc de naixement - Zones vulnerables

Regió metropolitana de Barcelona per seccions censals

zones vulnerables per lloc de naixement

- Zones d'immigració antiga i nova
- Zones d'immigració nova
- Zones no vulnerables
- zones industrials

0 5.000 10.000 m

Escala 1: 300 000

Figura 4. Vulnerabilitat social 2020. Lloc de naixement. Zones vulnerables. Regió Metropolitana de Barcelona per seccions censals. Elaboració pròpia.

2.3.3. Rendes

Les dades de renda, provinents de l'estadística experimental de l'*Atlas de la Distribución de Renta de los Hogares* que elabora l'INE, es classifiquen seguint els criteris que estableix l'OCDE quan a la definició de classes socioeconòmiques en funció de la renda, en aquest cas, la renda de la llar. Seguint aquesta definició és possible identificar nou categories socioeconòmiques per a l'àmbit de la RMB, de les quals quatre es consideren vulnerables per situar-se per sota de la mediana de renda de la llar d'aquest territori.

El primer pas per a la classificació de les seccions en base a la seva renda consisteix en calcular la mediana de totes les rendes. Una vegada establerta aquesta magnitud, es classifiquen totes les seccions segons els intervals relatius a la mediana que es mostren en la següent taula:

Perfils	Descripció	Nombre de seccions censals
pobresa severa	menys de 40% de la mediana	0
pobresa relativa	entre el 40% i el 60% de la mediana	19
classe baixa	entre el 60% i el 75% de la mediana	315
mitjana baixa	entre el 75% i el 100% de la mediana	1.276
mitjana-mitjana baixa	entre el 100% i el 125% de la mediana	1.012
mitjana-mitjana alta	entre el 125% i el 150% de la mediana	363
mitjana alta	entre el 150% i el 175% de la mediana	110
alta	entre el 175% i el 200% de la mediana	46
molt alta	més de 200% de la mediana	80
sense dades		17
total		3.238

Una vegada efectuada la classificació en aquests grups, se seleccionen com a vulnerables aquells quatre que es troben per sota de la mediana de les rendes, és a dir, les que tenen rendes inferiors al 100%. Els grups escollits són:

Perfils	Descripció	Nombre de seccions censals
pobresa severa	menys de 40% de la mediana	0
pobresa relativa	entre el 40% i el 60% de la mediana	19
classe baixa	entre el 60% i el 75% de la mediana	315
mitjana baixa	entre el 75% i el 100% de la mediana	1.276
total		1.610

Els mapes que resulten de la classificació de les seccions en perfils segons la renda de la llar i de considerar com a vulnerables aquelles que s'ajusten als perfils vulnerables mencionats, es mostren a continuació (figures 5 i 6).

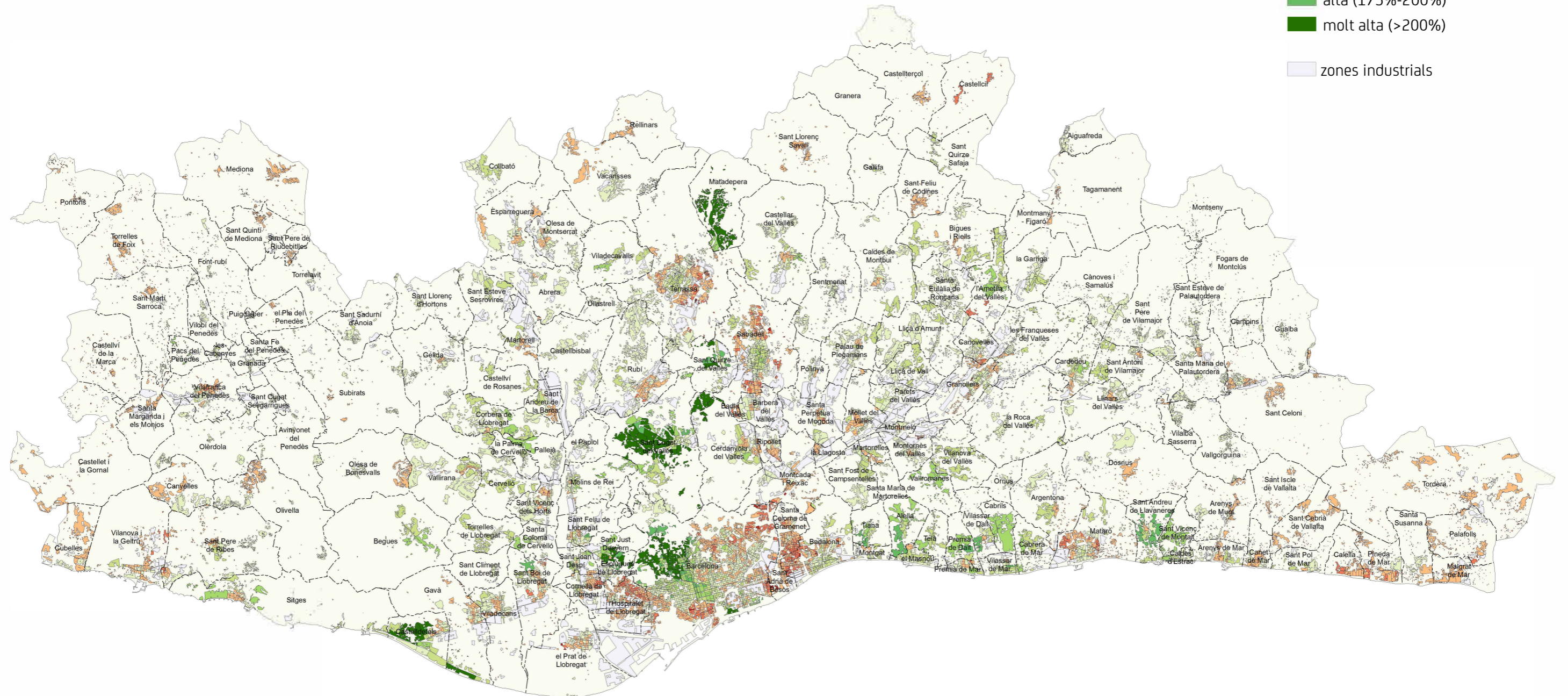
Vulnerabilitat social 2020

3.1. Renda de la llar - Perfils de renda de la llar

Regió metropolitana de Barcelona per seccions censals

perfils de renda de la llar
(percentatge sobre la mediana)

- pobresa relativa (<60%)
- classe baixa (60%-75%)
- mitjana baixa (75%-100%)
- mitjana-mitjana baixa (100%-125%)
- mitjana-mitjana alta (125%-150%)
- mitjana alta (150%-175%)
- alta (175%-200%)
- molt alta (>200%)
- zones industrials

0 5.000 10.000 m

Escala 1: 300 000

Figura 5. Vulnerabilitat social 2020. Renda de la llar. Perfils de renda de la llar. Regió Metropolitana de Barcelona per seccions censals. Elaboració pròpia.

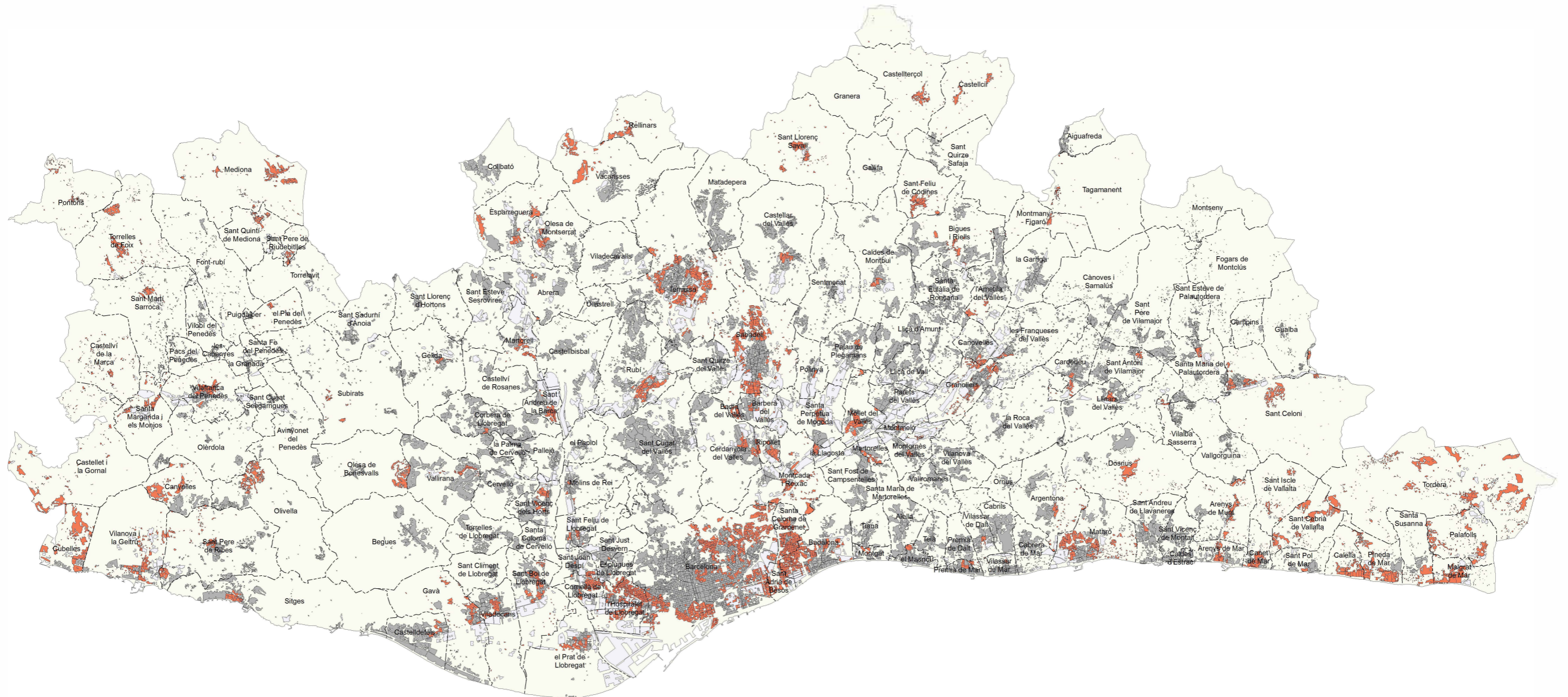
Vulnerabilitat social 2020

3.2. Renda de la llar - Zones vulnerables

Regió metropolitana de Barcelona per seccions censals

zones vulnerables per
renda de la llar

- Zones de rendes baixes (<100%)
- Zones no vulnerables
- zones industrials

0 5.000 10.000 m

Escala 1: 300 000

Figura 6. Vulnerabilitat social 2020. Renda de la llar. Zones vulnerables. Regió Metropolitana de Barcelona per seccions censals. Elaboració pròpia.

2.4. Tipologia i intensitat de la vulnerabilitat social

Una vegada identificades les seccions censals, atenent als criteris per a la definició de perfils i de zones vulnerables establerts en funció de l'estructura d'edats (envelliment), el lloc de naixement (immigració) i les rendes (rendes baixes), aquestes unitats territorials es poden classificar tenint en compte la presència de cada un dels diferents factors de vulnerabilitat. Les combinacions que s'obtenen poden ser de cap, un, dos o tres factors segons es mostra a la següent taula:

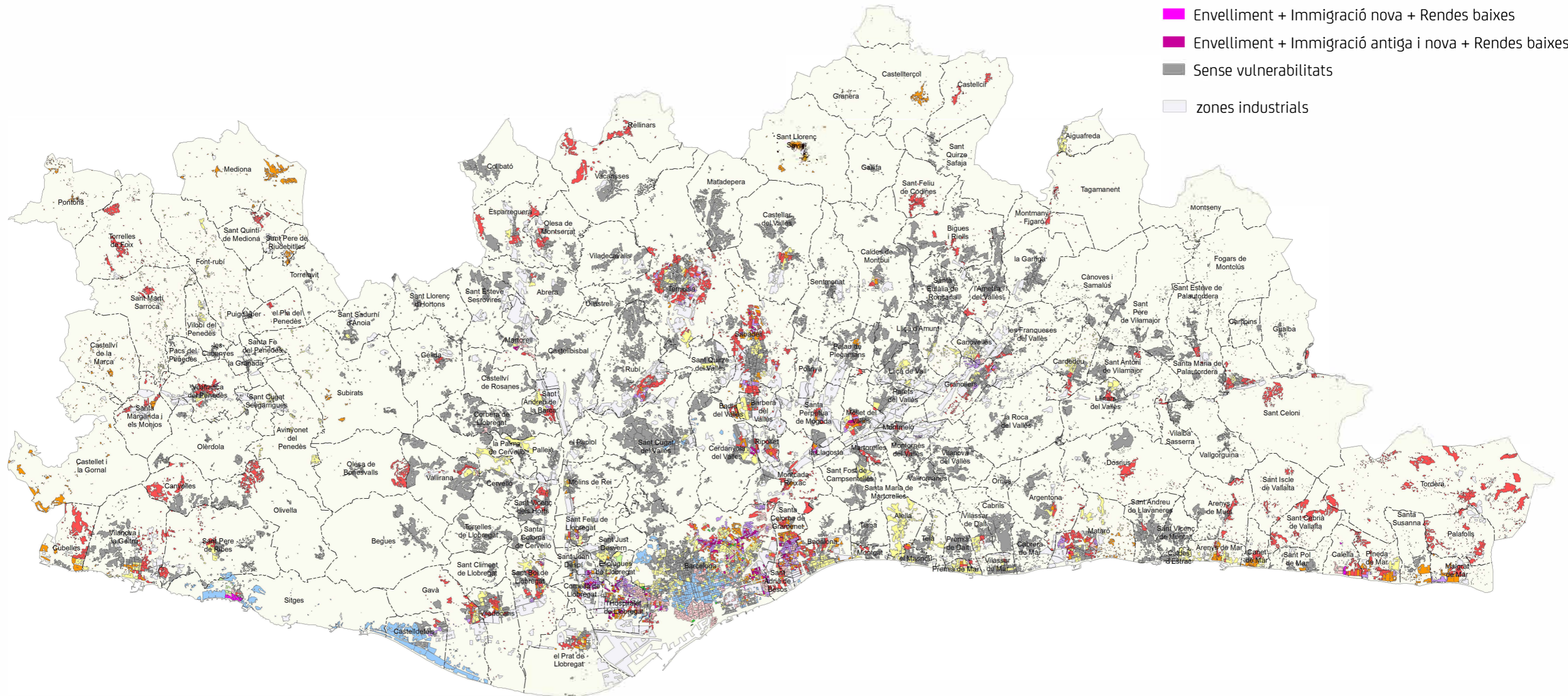
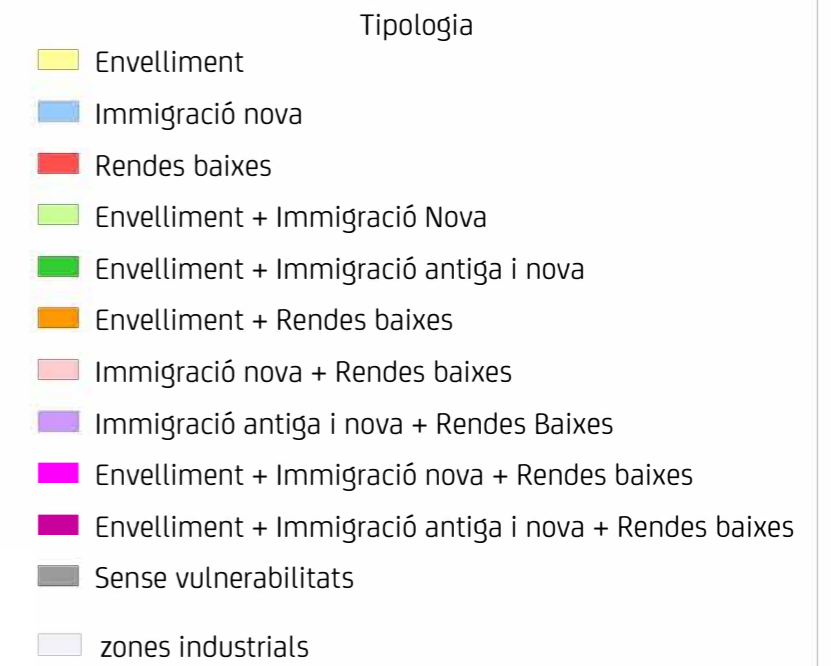
Factors de vulnerabilitat		Nombre de seccions censals
Envelliment	ENV	416
Immigració nova	IN	176
Immigració antiga i nova	IAN	14
Rendes baixes	RB	596
Envelliment + Immigració nova	ENV+IN	12
Envelliment + Immigració antiga i nova	ENV+IAN	9
Envelliment + Rendes baixes	ENV+RB	265
Immigració nova + Rendes baixes	IN+RB	307
Immigració antiga i nova + Rendes baixes	IAN+RB	305
Envelliment + Immigració nova + Rendes baixes	ENV+IN+RB	9
Envelliment + Immigració antiga i nova + Rendes baixes	ENV+IAN+RB	128
Seccions censals amb vulnerabilitats		2.237
Seccions censals sense vulnerabilitats	SV	1.001
Total Seccions Censals		3.238

El mapa que resulta d'aquesta classificació tipològica de les vulnerabilitats mostra les onze categories obtingudes per la combinació de factors (figura 7).

Vulnerabilitat social 2020

4.1. Tipologia de vulnerabilitat

Regió metropolitana de Barcelona per seccions censals

0 5.000 10.000 m

Escala 1: 300 000

Figura 7. Vulnerabilitat social 2020. Tipologia de la vulnerabilitat. Regió Metropolitana de Barcelona per seccions censals. Elaboració pròpia.

Els factors de vulnerabilitat, individualment i quan es combinen, tenen diferents impactes socials. L'Indicador de Vulnerabilitat Social (IVS) mostra la intensitat de la vulnerabilitat tenint en compte el nombre de factors presents en cada unitat territorial, prèviament ponderats d'acord amb els criteris següents:

	perfil vulnerable	ponderació	ponderació població extracomunitària sobre població estrangera		
			60%-75%	75%-90%	>90%
Envel·liment	zones en envelliment	0,5			
	zones envellides	1			
Immigració	immigració antiga i nova	1	0,25	0,50	1
	immigració nova	2	0,25	0,50	1
Rendes	classe mitjana-baixa	3			
	classe baixa	4			
	pobresa relativa	5			
	pobresa severa	6			

Com es pot apreciar en aquesta taula, el pes de la renda en l'elaboració de l'IVS és sensiblement superior a la dels altres dos factors. Tal i com es va exposar a l'apartat 1.2.1. del treball *Desigualtat i vulnerabilitat social a Barcelona i el seu entorn metropolità* (Ruiz *et al.*, 2020), la renda és el factor que condiciona més significativament les situacions de desigualtat i vulnerabilitat social, perquè és el recurs fonamental de què disposen les persones per satisfer les seves necessitats vitals. Si les rendes són baixes o inexistents, les situacions de debilitat s'intensifiquen extraordinàriament.

Juntament amb les rendes, un altre element clau de la vulnerabilitat social és la condició de migrant, especialment si aquesta va lligada amb un origen de països extracomunitaris, situació que fa incrementar sensiblement el risc de vulnerabilitat (vegeu l'apartat 1.2.3. de Ruiz *et al.*, 2020). Finalment, l'envelliment és el darrer element considerat, amb un pes inferior al dels altres dos factors. Com és evident, quan es dona la combinació de les tres circumstàncies debilitants, la vulnerabilitat social pren un significat veritablement rellevant.

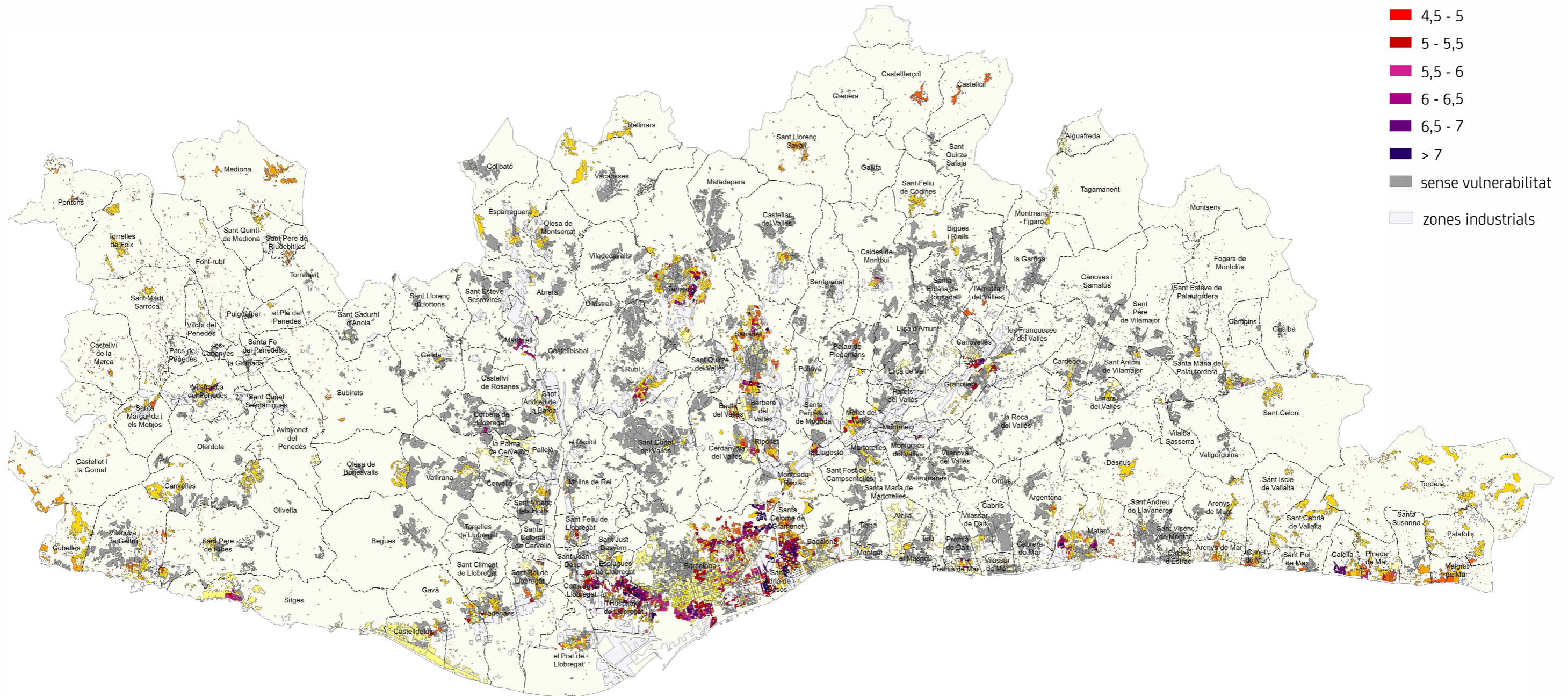
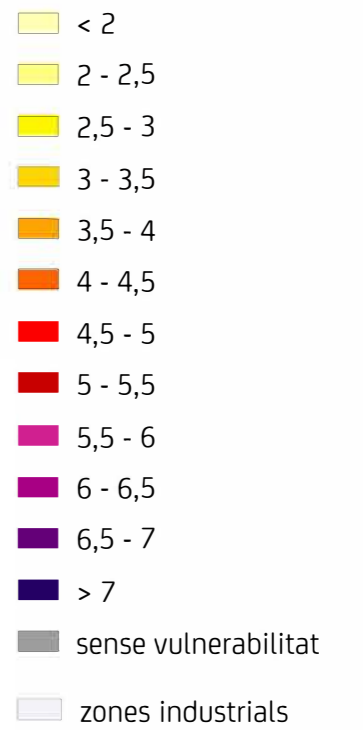
El mapa de l'IVS (figura 8), mostra la graduació d'intensitats resultants, compresa entre 0 i 10 i reflecteix la localització de les vulnerabilitats, així com la concentració de les més elevades en determinades zones del territori de la RMB.

Vulnerabilitat social 2020

4.2. Índex de Vulnerabilitat Social

Regió metropolitana de Barcelona per seccions censals

Intensitat

0 5.000 10.000 m

Escala 1: 300 000

Figura 8. Vulnerabilitat social 2020. Índex de Vulnerabilitat Social. Regió Metropolitana de Barcelona per seccions censals. Elaboració pròpia.

A partir del mapa general de l'Índex de Vulnerabilitat Social, és possible efectuar una selecció d'aquelles seccions censals amb una intensitat de l'IVS més alta i que, per tant, experimenten situacions de vulnerabilitat més intenses. Es considera que aquestes seccions són les que tenen un índex amb valors iguals o superiors a 4. Aquestes es mostren al mapa de la figura 9.

En el mapa de la figura 10, es poden observar aquestes mateixes seccions censals amb els límits del barris a què pertanyen, per a una millor comprensió. A les taules de les figures 11 i 12, apareixen indicats els noms de tots ells.

Vulnerabilitat social 2020

4.2. Índex de Vulnerabilitat Social >4

Regió metropolitana de Barcelona per seccions censals

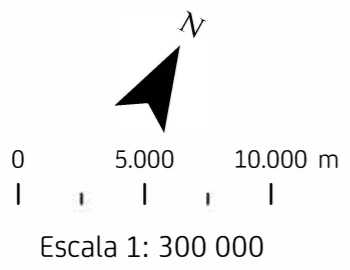
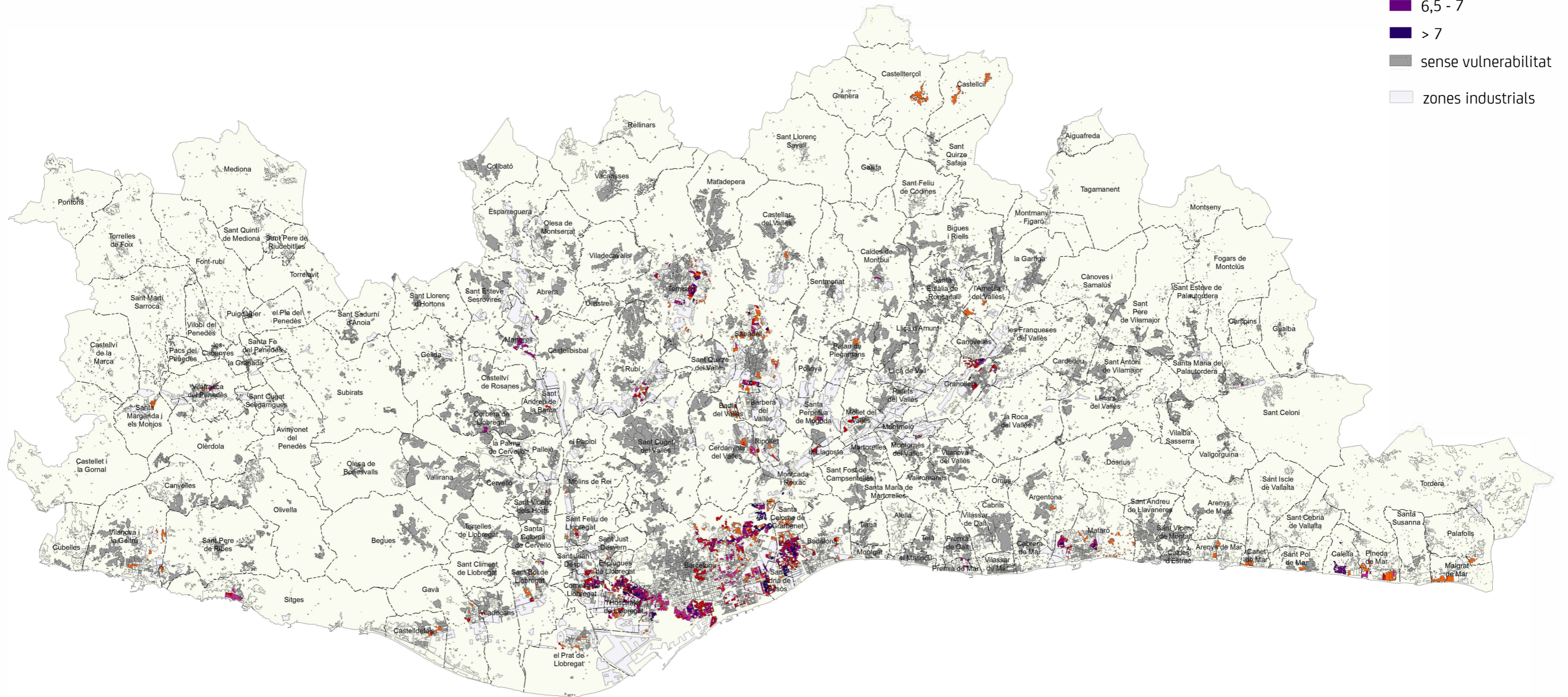
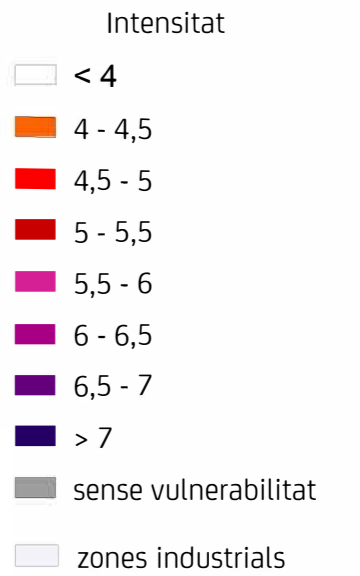

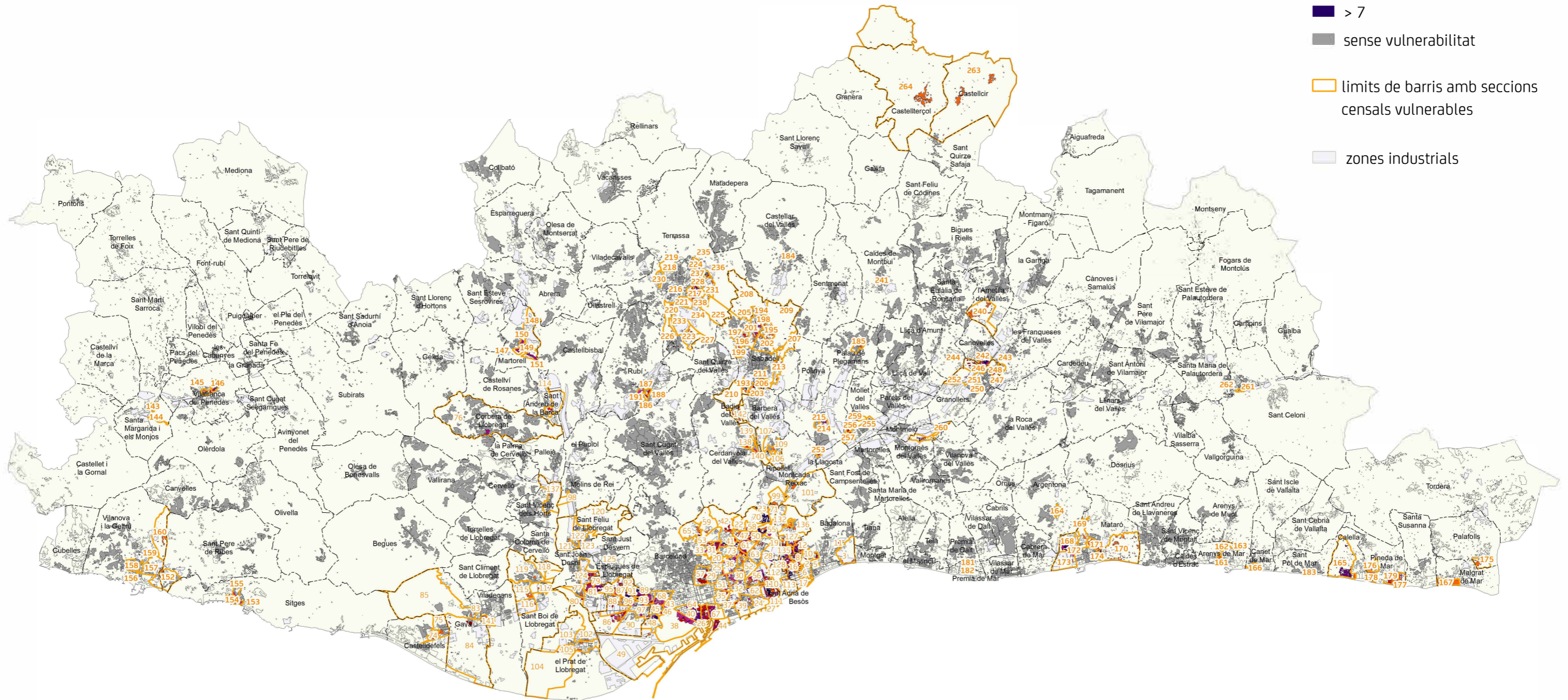
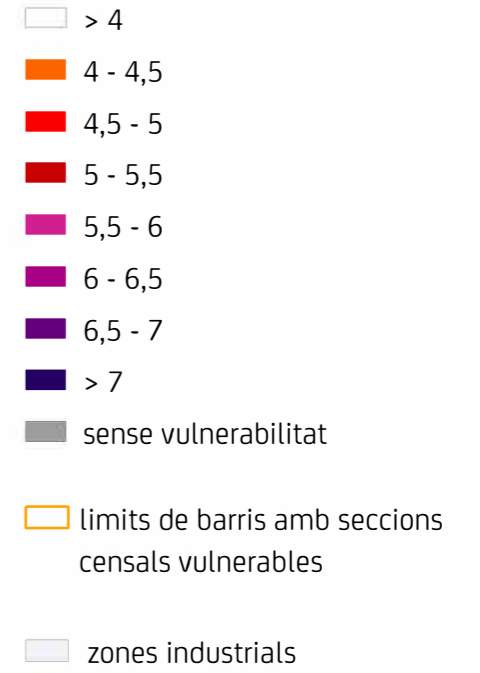
Figura 9. Vulnerabilitat social 2020. Índex de Vulnerabilitat Social >4. Regió Metropolitana de Barcelona per seccions censals. Elaboració pròpia.

Vulnerabilitat social 2020

4.2. Índex de Vulnerabilitat Social >4 i límits de barris amb seccions censals vulnerables

Regió metropolitana de Barcelona per seccions censals

Intensitat

0 5.000 10.000 m

Escala 1: 300 000

Figura 10. Vulnerabilitat social 2020. Índex de Vulnerabilitat Social >4 i límits de barris amb seccions censals vulnerables. Regió Metropolitana de Barcelona per seccions censals. Elaboració pròpia.

BARRIS AMB SECCIONS CENSALS VULNERABLES - Àmbit AMB				
Badalona		46 la Font de la Guatlla	Gavà	Sant Adrià de Besòs
1	Artigas	47 la Guineueta	83 Can Tintorer	110 el Besòs
2	Can Claris	48 la Marina de Port	84 Carretera de Santa Creu - les Planes	111 la Mina
3	Canyadó - Manresa - Guixeres	49 la Marina del Prat Vermell - Zona Franca	85 les Colomeres	112 la Verneda
4	Congrés	50 la Prosperitat	l'Hospitalet de Llobregat	
5	el Raval	51 la Sagrada Família	86 Bellvitge	Sant Andreu de la Barca
6	Gorg	52 la Sagrera	87 Can Serra	114 Centre
7	la Pau	53 la Teixonera	88 Centre	Sant Boi de Llobregat
8	la Salut	54 la Trinitat Nova	89 Collblanc	115 Camps Blancs
9	Lloreda	55 la Trinitat Vella	90 el Gornal - Granvia L'H	116 Casablanca
10	Nova Lloreda	56 la Verneda - la Pau	91 la Florida	117 Centre
11	Pomar	57 la Vila de Gràcia	92 la Pubilla Cases	118 Ciutat Cooperativa
12	Puigfred	58 les Roquetes	93 la Torrassa	119 Marianao
13	Sant Antoni de Llefià	59 Montbau	94 les Planes	Sant Feliu de Llobregat
14	Sant Crist de Can Cabanyes	60 Navas	95 Sant Feliu	120 Can Calders
15	Sant Joan de Llefià	61 Porta	96 Sant Josep	121 Can Falguera - Can Bertrand
16	Sant Mori de Llefià	62 Provençals del Poblenou	97 Santa Eulàlia	122 la Salut
17	Sant Roc - la Mora - el Remei	63 Sant Andreu	Molins de Rei	
18	Sistrells	64 Sant Antoni	98 el Canal - Mariona	Sant Joan Despí
Barcelona		65 Sant Genís dels Agudells	Montcada i Reixac	
19	Baró de Viver	66 Sant Martí de Provençals	99 Can Sant Joan	Sant Just Desvern
20	Can Baró	67 Sant Pere - Santa Caterina - la Ribera	100 la Ribera	125 Nord
21	Can Peguera	68 Sants	101 Montcada Centre - Vallença - Reixac	Santa Coloma de Gramenet
22	Canyelles	69 Sants - Badal	el Prat de Llobregat	
23	Ciutat Meridiana	70 Torre Baró	102 Casc Antic	127 Centre - Cementiri Vell
24	Diagonal Mar - el Front Marítim de Poblenou	71 Vallbona	103 Eixample	128 el Raval - Safaretjos
25	el Baix Guinardó	72 Verdun	104 la Granja	129 Fondo
26	el Barri Gòtic	73 Vilapicina - la Torre Llobeta	105 Sant Cosme	130 la Guinardera
27	el Besòs - el Maresme	Castelldefels		Ripollet
28	el Bon Pastor	74 Centre	106 Can Mas	132 Oliveres - Serralada Marina
29	el Camp d'en Grassot - Gràcia Nova	75 Vista Alegre - els Canyars - el Castell-Poble Vell	107 Can Tiana-Pont Vell	133 Riu Nord
30	el Camp de l'Arpa del Clot	76 Corbera de Llobregat	108 Maragall	134 Riu Sud
31	el Carmel	Cornellà de Llobregat		109 Sant Andreu
32	el Clot	77 Centre	Sant Adrià de Besòs	
33	el Coll	78 el Pedró	110 el Besòs	Sant Vicenç dels Horts
34	el Congrés - els Indians	79 Gavarra	111 la Mina	137 Casc Antic
35	el Fort Pienc	80 Riera	112 la Verneda	Cerdanyola del Vallès
36	el Guinardó	81 Sant Ildefons	113 Sant Joan Baptista	138 Banús - Bonasort
37	el Parc - la Llacuna del Poblenou	Esplugues de Llobregat		Sant Andreu de la Barca
38	el Poble Sec - Parc Montjuïc	82 Can Vidalet - Can Cervera	114 Centre	139 la Sínia - Catalunya
39	el Poblenou	Gavà		Sant Boi de Llobregat
40	el Raval	83 Can Tintorer	115 Camps Blancs	141 Can Sellarès
41	el Turó de la Peira	84 Carretera de Santa Creu - les Planes	116 Casablanca	142 Badia del Vallès
42	Horta	85 les Colomeres	117 Centre	
43	Hostafrancs	Esplugues de Llobregat		118 Ciutat Cooperativa
44	la Barceloneta	82 Can Vidalet - Can Cervera	119 Marianao	
45	la Bordeta			

BARRIS AMB SECCIONS CENSALS VULNERABLES - Àmbit Resta RMB							
ALT PENEDEÈS		Mataró		200	Espronceda	VALLÈS ORIENTAL	
Santa Margarida i els Monjos		168	Cerdanyola	201	La Concòrdia	l'Ametlla del Vallès	
143	Els Monjos-Centre	169	Cirera	202	La Creu Alta	240	Can Reixac - Can Juli - Mas Fabrera
144	Santa Margarida - Disseminats	170	El Palau - Escorxador	203	la Creu de Barberà	Caldes de Montbui	
Vilafranca del Penedès		171	Els Molins	204	la Plana del Pintor	241	La Bolera
145	Centre Vila	172	Peramas	205	La Roureda	Canovelles	
146	l'Espirall	173	Pla d'en Boet	206	les Termes	242	la Barriada Nova
BAIX LLOBREGAT		174	Rocafonda	207	Rodal La Serra de Sant Iscle	les Franqueses del Vallès	
Martorell		Palafolls		208	Rodal Sant Julià d'Altura	243	Bellavista
147	Buenos Aires	175	Sant Lluís	209	Rodal Togores	Granollers	
148	Can Bros - P.I. La Torre	Pineda de Mar		210	Sant Pau de Riu Sec	244	Can Gili
149	Can Carreres	176	Can Feliu de Manola - Can Morer - P.I. Mas Roger	211	Sol i Padrís	245	Can Mònic
150	el Pla	177	El Carme	212	Torreguitart	246	Congost
151	la Vila	178	El Poblenou	213	Torre-Romeu	247	Granollers Nord
GARRAF		179	Pineda de Mar Centre	Santa Perpètua de Mogoda		248	Lledoner
Sant Pere de Ribes		Premià de Mar		214	Can Folguera	249	Ponent
152	Les Roquetes	180	Barri Cotet - Santa Maria	215	Can Taió	250	Sant Miquel
Sitges		181	El Maresme	Terrassa		251	Sota el Camí Ral
153	Cases Noves	182	L'Eixample	216	Plaça Catalunya - Escola Industrial	252	Zona Industrial
154	Centre	Sant Pol de Mar		217	Ca n'Anglada	la Llagosta	
155	Poble Sec - Els Ametllers	183	Sant Pol de Mar Centre	218	Can Boada Casc Antic	253	La Llagosta Centre
Vilanova i la Geltrú		VALLÈS OCCIDENTAL		219	Can Boada del Pi	254	Grups Vecasa i Concòrdia
156	Centrevila	Castellar del Vallès		220	Can Jofresa	Mollet del Vallès	
157	la Geltrú	184	Nucli antic - Eixample	221	Can Palet	255	Can Pantiquet
158	Sant Joan	Palau Solità i Plegamans		222	Can Palet II	256	Col·legis Nous
159	Tacó	185	Can Cortès i la Pedra Llarga	223	Can Parellada	257	el Calderí
160	Torre del Veguer - Corral de Carro - Santa Magdalena	Rubí		224	Can Tusell	258	Estació del Nord
MARESME		186	25 de Setembre	225	Disseminat D2	259	la Plana Lledó
Arenys de Mar		187	Centre	226	Disseminat D3.2	Montornès del Vallès	
161	Centre - Marge Dret	188	el Mercat	227	Disseminat D7	260	Montornès Nord - Zona Industrial Nord
162	Grups Santa Maria i Joan XXIII	189	el Progrés - Rubí 2000	228	Ègara	Sant Celoni	
163	Vilaplana i disseminats nord	190	la Plana de Can Bertran	229	Guadalhorce	261	Les Illes Belles
Argentona		191	les Torres	230	la Maurina	262	Molí Paperer
164	Centre Vila	Sabadell		231	Les Arenes - La Grípia - Can Montllor	MOIANÈS	
Calella		192	Ca n'Oriac	232	Montserrat	263	Castellcir
165	Valldenguli - Valldebanador - Platja de Garbí	193	Campoamor	233	P.I. Can Parellada	264	Castellterçol
Canet de Mar		194	Can Deu	234	P.I. Santa Eulàlia		
166	Centre històric - La Timba	195	Can Puiggener	235	Pla del Bon Aire		
Malgrat de Mar		196	Can Rull	236	Sant Llorenç		
167	Pla de la Pineda - Eixample - Casc Antic	197	Cifuentes	237	Sant Pere Nord		
		198	El Torrent del Capellà	238	Torre-sana		
		199	els Merinals	239	Vilardell		

Molts d'aquests emplaçaments es corresponen amb zones que es van construir entre els anys 1950 i 1970 per acollir les persones immigrants procedents de la resta del territori espanyol. D'aquestes, algunes són polígons d'habitatges construïts per l'estat, els ajuntaments o empreses privades, mentre que altres van començar sent zones d'auto-construcció que posteriorment es van haver d'adaptar a les necessitats de la vida quotidiana dels seus veïns. En aquests llocs, la vulnerabilitat que es detecta és present des del seu origen i aquesta s'ha mantingut amb el transcurs dels anys, inclús quan s'ha produït la substitució de la població original, que hi va arribar just després de la seva construcció procedents de la resta de l'estat espanyol, per nova població immigrada més recentment procedent de l'estranger.

Aquesta situació de permanència, i en alguns casos d'intensificació de la vulnerabilitat social, és un fet veritablement destacable que caracteritza el territori Metropolità de Barcelona. Posa de manifest que no es tracta d'un problema conjuntural, sinó estructural, derivat de les dinàmiques pròpies del sistema capitalista que es fonamenta en la distribució desigual dels recursos entre els membres de la societat i de les voluntats de llarg recorregut que beneficien els interessos de les elits plutocràtiques i actuen en contra de les polítiques de redistribució que busquen escurçar les diferències en favor d'un major benestar social. Sobre aquesta qüestió cal fer una reflexió en profunditat encaminada a plantejar les accions que siguin convenientes per revertir-la, de manera que en futures aproximacions a l'anàlisi de la vulnerabilitat, les zones on s'acumulen els factors debilitants no continuïn apareixent inalterades o en pitjors circumstàncies que les que experimenten actualment.

3. BIBLIOGRAFIA

OCDE. (2019), *Under Pressure: The Squeezed Middle Class*. Paris: OECD Publishing. Disponible a <https://doi.org/10.1787/689afed1-en>

Ruiz, E., Marco, C., Velasco, A. (2020). Desigualtat i vulnerabilitat social a Barcelona i el seu entorn Metropolità. Secció d'Estudis Territorials. Àrea Metropolitana de Barcelona. [Consulta: 1 de setembre de 2020]. Disponible a: http://www3.amb.cat/repositori/Estudis%20territorials/treball_desigualtat.pdf